

Reactie Dekenberaad op bevindingen onderzoek Financial Action Task Force (FATF)

DEN HAAG, 25 augustus 2022 - Op 24 augustus 2022 is het “Mutual Evaluation Report of The Netherlands” gepubliceerd. Daarin evalueert de internationale Financial Action Task Force (FATF) de toepassing van de Nederlandse wet- en regelgeving ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor witwassen en terrorismefinanciering in 2021/2022. In het rapport wordt een aantal aanbevelingen gedaan, onder meer voor het toezicht op de ‘designated non-financial businesses and professions’ (DNFBP’s) waar ook advocaten onder vallen.

Inge Aardoom-Fuchs, portefeuillehouder Wwft van het dekenberaad, zegt in een toelichting op het FATF rapport: “De dekens zijn zich bewust van hun toezichtfunctie. Hun algemene beeld is dat advocaten hun poortwachtersfunctie begrijpen en goed in beeld hebben wie hun cliënten zijn. Dat laat onverlet dat er mogelijkheden tot verbetering zijn. De dekens grijpen het FATF-rapport dan ook zeker aan om het toezicht op de Wwft verder te versterken. Op belangrijke onderdelen is dit al in gang gezet.”

Periodieke evaluatie naleving aanbevelingen

De FATF heeft [in 2012] 40 aanbevelingen ontwikkeld die landen moeten implementeren in hun nationale wet- en regelgeving. De FATF evalueert periodiek of landen aan die aanbevelingen voldoen. De FATF beoordeelt daarbij of de regelgeving op orde is en ook of het land effectief is in het tegengaan van witwassen en terrorismefinanciering. De effectiviteit wordt beoordeeld aan de hand van vastgestelde resultaatsverplichtingen (immediate outcomes) over elf verschillende onderwerpen.

In Nederland zijn de dekens van de 11 arrondissementen sinds 2015 toezichthouder op de naleving van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) door advocaten. Ook dit toezicht door de dekens op naleving van de Wwft maakte onderdeel uit van de evaluatie door de FATF.

Bevindingen FATF en reactie Dekenberaad

Aantal meldingen ongebruikelijke transactie

De FATF constateert dat het aantal meldingen ongebruikelijke transactie door advocaten laag is in vergelijking met andere beroepsgroepen.

Volgens het dekenberaad is dit op zichzelf juist, maar is bij de interpretatie van deze cijfers het volgende van belang:

- De Wwft is slechts van toepassing op een beperkt deel van de door advocaten aangeboden diensten. Op procedures – van oudsher de core business van de advocaat – is de Wwft niet van toepassing. Een groot deel van de advocaten verricht überhaupt

geen Wwft-diensten. Voor de advocaten die wel Wwft-diensten verrichten geldt dat vaak maar een klein deel van hun praktijk uit Wwft-diensten bestaat.

- De dekens hebben in 2019/2020 een thema-onderzoek Wwft laten verrichten, waarbij het kantoorbeleid en een aantal dossiers van vijftig kantoren uitgebreid is gecontroleerd op naleving van de Wwft. Eén van de bevindingen van dit onderzoek was dat kantoren een 'low risk appetite' hebben en afkerig zijn van transacties waarbij dubieuze partijen zijn betrokken. De dekens herkennen dit beeld uit de reguliere kantoorbezoeken die worden afgelegd. Een low risk appetite betekent hier dat deze advocaten niet of nauwelijks zaken of cliënten met een verhoogd risico op witwassen of financieren terrorisme aannemen.
- In de themaonderzoeken en andere onderzoeken die de dekens regelmatig verrichten in het kader van de Wwft is slechts zelden gebleken dat ongebruikelijke transacties niet zijn gemeld. In voorkomende gevallen is steeds hard opgetreden.

Niettemin hebben en houden de dekens bij hun toezichtonderzoeken aandacht voor de vraag of sprake is van ten onrechte niet gemelde ongebruikelijke transacties. Deze aandacht bestaat onder meer uit het inzien en beoordelen van dossiers bij toezichtonderzoeken.

Per 1 januari 2023 worden de toezichtonderzoeken Advocatuur op het gebied van Wwft, derdengelden en contante betalingen centraal uitgevoerd door de landelijke unit Financieel Toezicht Advocatuur (FTA). Dit landelijk toezicht zal leiden tot een intensivering van het toezicht.

'Fitness and propriety'

De FATF overweegt dat de DNFBPs onvoldoende toezicht uitoefenen op de 'fitness and propriety' (betrouwbaarheid en geschiktheid) van de beroepsbeoefenaren.

De dekens merken hierbij het volgende op:

- Voordat iemand kan worden beëdigd als advocaat, dient deze een VOG te overleggen.
- De dekens hebben periodiek overleg met het Openbaar Ministerie. Bij deze overleggen worden – indien aanwezig – signalen gedeeld die betrekking hebben op de integriteit van advocaten. In het uitzonderlijke geval dat een advocaat wordt verdacht van betrokkenheid bij een strafbaar feit wordt dit – indien het onderzoeksbelang dat toelaat – gedeeld met de deken. De dekens zijn derhalve in een vroegtijdig stadium op de hoogte van integriteitskwesties aangaande advocaten. De dekens ondernemen naar aanleiding van dergelijke signalen altijd actie.
- Tijdens de verplichte beroepsopleiding advocaten wordt uitgebreid aandacht besteed aan de Wwft en aan de integriteit en weerbaarheid van advocaten. Er wordt op dit moment onderzocht of advocaten gedurende hun verdere loopbaan verplicht periodiek aandacht dienen te besteden aan integriteit en weerbaarheid.
- Voorafgaand aan de beëdiging voert de deken een gesprek met elke aankomend advocaat. De dekens hebben recent besloten tijdens deze gesprekken ook op indringende wijze aandacht te besteden aan ethisch handelen door advocaten en in het verlengde daarvan aan het bieden van weerstand aan de cliënt en aan derden. Dit onderwerp heeft momenteel ook internationaal de aandacht. De International Bar

Association (IBA) heeft op 2 juni 2022 besloten een onderzoek te starten naar de rol van advocaten als ethische poortwachter en het bieden van guidance over dit onderwerp.

Risicogestuurd toezicht

De FATF geeft daarnaast als aanbeveling dat het risicogestuurd toezicht wordt verbeterd.

De dekens waren al gestart met de verbetering van risico-gestuurd toezicht:

- De periodieke inventarisatie van de risico's binnen de beroepsgroep, onder meer door het hiervoor genoemde themaonderzoek Wwft over 2019/2020 en door het versturen van een periodieke uitvraag aan kantoren waarin wordt gevraagd naar de aanwezigheid van risicofactoren bij de zaken die de advocaten behandelen (zoals: cliënten uit hoog-risicolanden of sanctielanden, PEPs, etc.). Met behulp van de antwoorden op deze vragen worden de risicoprofielen van de verschillende advocatenkantoren verder in kaart gebracht.
- De Wwft-onderzoeken zullen met ingang van 1 januari 2023 worden verricht door de landelijke unit FTA. De selectie van de kantoren en de onderzoeken zelf zullen volledig risicogestuurd plaatsvinden.
- Sinds dit jaar sluiten de dekens ook aan bij de Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIECs). Dit versterkt hun informatiepositie en het is behulpzaam bij de invulling en het bijsturen van het risicogestuurde toezicht.

Informal measures

De FATF overweegt dat toezichthouders veel gebruik maken van informele maatregelen en onvoldoende gebruik maken van de volledige scope aan beschikbare handhavingsbevoegdheden uit de Wwft.

De dekens zijn van mening dat zij altijd in gesprek moeten gaan en blijven met de advocaten waarop zij toezicht houden. De dekens hebben bij aanvang van hun toezichtstaak in 2015 eerst ingezet op het verhogen van bewustwording. Dit is onder meer gebeurd door het beschikbaar maken van guidance documenten, de oprichting van het kenniscentrum Wwft, aandacht voor de Wwft in de beroepsopleiding en een periodieke opleidingsverplichting na afronding van de advocaat-stage.

Ook is tijdens kantoorbezoeken gecontroleerd op naleving van de Wwft, waarna advocaten gerichte feedback en aanwijzingen kregen over de wijze waarop zij invulling geven aan hun Wwft-verplichtingen. De dekens zijn van mening dat bewustzijn van de regelgeving en handvatten hoe deze na te leven eerste vereisten zijn voor een gedegen poortwachtersrol door de advocatuur.

Naast het verhogen van het bewustzijn hebben de dekens de afgelopen jaren ook tuchtrechtelijke maatregelen genomen jegens advocaten wegens schendingen van de Wwft.

Momenteel wordt door de dekens gewerkt aan een nieuw handhavingskader Wwft, waarbij ook de bestuursrechtelijke handhavingsmogelijkheden worden betrokken. Dit handhavingskader zal naar verwachting in 2023 in gebruik worden genomen.

De dekens willen advocaten behulpzaam blijven bij de invulling van hun poortwachtersfunctie. In dat kader is recent een Q&A gepubliceerd over de Wwft. Ook zal in oktober 2022 een nieuw model-risicobeleid worden gepubliceerd waarin meer handvatten worden gegeven voor het verrichten van cliëntenonderzoek en het beoordelen van risico's door advocaten.

Mediacontacten:

mw mr N.M.P. Jäger, Secretaris dekenberaad

+31 646 613 480

Over het dekenberaad:

Het dekenberaad is het overlegorgaan van de dekens van de orden in de 11 arrondissementen in Nederland. In dit beraad overleggen de dekens over de wijze waarop zij hun toezichttaken en -bevoegdheden uitoefenen en klachten behandelen.

Zie voor meer informatie: www.toezichtadvocatuur.nl

Over FATF

De Financial Action Task Force (FATF), gevestigd in Parijs, is de wereldwijde waakhond voor het witwassen van geld en terrorismefinanciering. De intergouvernementele instantie stelt internationale normen vast die tot doel hebben deze illegale activiteiten en de schade die ze aan de samenleving toebrengen, te voorkomen.

De FATF heeft de FATF-aanbevelingen of FATF-normen ontwikkeld, die zorgen voor een gecoördineerde wereldwijde reactie om georganiseerde misdaad, corruptie en terrorisme te voorkomen. Ze helpen autoriteiten om achter het geld aan te gaan van criminelen die handelen in illegale drugs, mensenhandel en andere misdaden. De FATF zet zich ook in om de financiering van massavernietigingswapens stop te zetten.